

● MUSTAFA KEMAL'İN HAYATI

- ▶ Mustafa Kemal, 1881'de Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım'ın dördüncü çocuğu olarak Makedonya'nın liman kenti **Selanik**'te dünyaya gelmiştir.
- ▶ Osmanlı Devleti'nin son döneminde ortaya çıkan, milliyetçilik akımının etkisiyle bölgede başlayan isyanlar ve bu isyanları durdurmak amacıyla Osmanlı aydınlarının yürüttüğü faaliyetler, Mustafa Kemal'in fikirler hayatının gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

● Mustafa Kemal'in Okuduğu Okullar

Selanik	• Mahalle Mektebi • Şemsi Efendi İlkokulu • Mülkiye Rüştiyesi • Askeri Rüştiye
Manastır	• Askeri İdadi
İstanbul	• Harp Okulu • Harp Akademisi

- ▶ Mustafa, ilkokul çağına geldiğinde ilk olarak annesinin isteği üzerine Hafız Mehmet Efendi Mahalle Mektebi'ne başlamış, daha sonra babasının istediği üzerine Şemsi Efendi İlkokuluna gitmiştir.
- ▶ Şemsi Efendi Mektebi'ni bitiren Mustafa, 1894'te Selanik Mülkiye Rüştiyesine yazılmış, ancak asker olmayı çok istediği için annesine haber vermeden girdiği askerî okul sınavını kazanarak 1894'te kaydını Selanik Askerî Rüştiyesine aldırılmıştır.

● Not

Selanik Askerî Rüştiyesinde Matematik Öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey, Mustafa'nın matematik dersindeki üstün başarısı ve kişisel meziyetleri nedeniyle ona Kemal (olgun, yetkin, eksiksiz) ismini vermiştir.

- ▶ Manastır Askerî İdadisi sınavlarını kazanan Mustafa Kemal, eğitim hayatına Manastır'da devam etmiştir.
- ▶ Manastır Askerî İdadisinde derslerine giren Tarih Öğretmeni Topçu Kolağası Mehmet Tevfik (Bilge), Mustafa Kemal'e tarih dersini sevdiiren kişi olmuştur.
- ▶ Manastır Askerî İdadisinden başarıyla mezun olan Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul'a gelerek 1899-1902 yılları arasında Harp Okulunda, 1902-1905 yılları arasında ise Harp Akademisinde okumuştur.

- ▶ Harp Akademisinden 1905'te "kurmay yüzbaşı" rütbesiyle mezun olan Mustafa Kemal ilk görev yeri olarak **Şam**'a atanmıştır.

● Not

Mustafa Kemal Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurmuştur.

- ▶ Mustafa Kemal'in fikirlerinin oluşmasında eğitim gördüğü Selanik, Manastır ve İstanbul ile görev yaptığı Şam, Sofya şehirlerinin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yapıları etkili olmuştur.

● Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Düşünürler

Ziya Gökalp	Milliyetçilik
Namık Kemal	Vatanseverlik
Mehmet Emin Yurdakul	Milliyetçilik
Tevfik Fikret	İnkılapçılık
J. J. Rousseau	Yurttaşlık Bilinci
Montesquieu	Cumhuriyetçilik
Voltaire	Bilimsellik, Akılcılık

- ▶ Mustafa Kemal; Fransızcasını iletirmek için okuduğu kitaplar sayesinde; Jean Jack Rousseau (Jan Jak Ruso), Voltaire (Volter), Montesquieu (Montesku), Auquste Comte (Ogust Komt) gibi Fransız düşünürlerini yakından tanımış ve inkılap, bağımsızlık, adalet, eşitlik gibi kavramları özümsemiştir.
- ▶ Mustafa Kemal, Ziya Gökalp ile ilgili "Benim ruhumun ve bedenimin babası Ali Rıza Bey, heyecanlarımın babası Namık Kemal, fikirlerimin babası Ziya Gökalp'tir." sözünü söylemiştir.
- ▶ Mustafa Kemal, Tevfik Fikret ile ilgili "Ben inkılâp ruhunu ondan aldım..." demiştir.
- ▶ Manastır İdadisindeyken "Vatan ve Hürriyet" şairi olarak bilinen Namık Kemal'in eserleriyle tanışmış ve her fırsatta arkadaşlarıyla gizlice şairin eserlerini okumuşlardır. Şiirlerini ezbere bildiği Namık Kemal'den "Türk ulusunun yüzyıllardan beri beklediği ses" olarak bahsetmiştir.
- ▶ Milliyetçiliğinin önemli temsilcisi olarak gördüğü "Millî Şair" diye de tanınan Mehmet Emin Yurdakul, en sevdiği şairler arasında yer almaktaydı.

● Mustafa Kemal'in Yazdığı Eserleri

- Mustafa Kemal çok kitap okumakla beraber fırsat buldukça kitap da yazmıştır. Mustafa Kemal'in kaleme almış olduğu en önemli eseri **Nutuk**'tur. Nutuk, 1919'dan 1927'ye kadar geçen zamandaki gelişmeleri kapsamaktadır.
- Ayrıca Mustafa Kemal'in, askerlikle ilgili birikimlerini aktardığı; "**Takımın Muharebe Talimi**", "**Cumalı Ordugâhı**", "**Taktik Tatbikat Gezisi**", "**Bölüğün Muharebe Eğitimi**" ve "**Subay ve Komutan ile Konuşmalar**" eserleri de bulunmaktadır. Cumhuriyet döneminde de geometri eğitimi kolaylaştıran "**Geometri**" eseri de bulunmaktadır.

● Mustafa Kemal'in I.Dünya Savaşı'na Kadar Askeri ve Siyasi Hayatı

- İlk görev yeri olan Şam'dan sonra Manastır'da bulunan 3. Ordu Karargâhına atanmış ve Selanik'e görevlendirilmiştir.
- II. Meşrutiyet'in ilanı sonrası çıkan **31 Mart İsyanı**nı bastırmak için kurulan **Hareket Ordusunun** kurmay başkanlarından biri olarak görev yapmıştır.
- 1910 yılında Fransa'da düzenlenen Picardie (Pikardi) Manevraları'nı izlemek için devlet tarafından görevlendirilmiştir.
- Trablusgarp Savaşı'nda "**Gazeteci Mustafa Şerif**" takma adıyla gizlice Trablusgarp'a giderek İtalyanlara karşı **Derne** ve **Tobruk**'ta yerel halkı örgütlemiştir.
- Balkan Savaşları başlayınca Çanakkale Boğazı'nı savunmak amacıyla kurulan orduyu komuta etmek için İstanbul'a geri dönmüş, Balkan Savaşları'nın bitmesi üzerine Ekim 1913-Ocak 1915 tarihleri arasında **Sofya Ataşemiliterliği** görevini yapmıştır.
- I. Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine aktif görev talep ederek Tekirdağ'da kurulan **19. Tümen Komutanlığına** atanmıştır.

● 20. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

● Trablusgarp Savaşı (1911-1912)

- İtalya'nın Osmanlı Devleti'ne ait Trablusgarp'a saldırması üzerine başlayan Trablusgarp Savaşı, günümüzde Libya olarak isimlendirilen bölgede gerçekleşmiştir.

Savaşın nedenleri

- İtalya'nın siyasi birliğini geç tamamlaması ve sanayisine hammadde ve pazar kaynağı bulmak istemesi
- Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın olması
- Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğü

- İtalya, Osmanlı Devleti'nden bölgeyi geri bıraktığı ve buradaki İtalyan tüccarlara kötü davrandığı gerekçesiyle Trablusgarp'ın kendisine teslim edilmesini istemiş, bu durumun Osmanlı Devleti tarafından kabul edilmemesi üzerine de Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmiştir (28 Eylül 1911).

Not

İtalya, Trablusgarp'a saldırmadan önce İngiltere, Fransa ve Rusya'nın da onayını almıştır.

- İtalya'nın bölgeye asker çıkarması üzerine Osmanlı Devleti Mısır'ın İngiltere işgali altında olması ve donanmasının zayıf olması nedenleriyle bölgeye karadan ve denizden gerekli yardımda bulunamamıştır.
- Bu durum üzerine Mustafa Kemal ve Enver Paşa gibi gönüllü subaylar bölgeye gizlice giderek dağınık halde mücadele eden halkı İtalyanlara karşı örgütlemişlerdir.

Not

Mustafa Kemal, Tanin gazetesi adına, "Gazeteci Mustafa Şerif Bey" takma ismiyle Derne ve Tobruk'ta, Enver Paşa Bingazi'de mücadele etmiştir.

- Trablusgarp Savaşı'nda istediği başarıya ulaşamayan İtalya, Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için Rodos'u ve On İki Ada'yı işgal edip Çanakkale Boğazı'nı abluka altına almaya çalışmıştır.
- Bu sırada Balkan devletlerinin Osmanlı Devleti'ne saldırması ile **I. Balkan Savaşı** başlamıştır. Zor durumda kalan Osmanlı Devleti'nin isteği üzerine **Ouchy (Uşi) Antlaşması (1912)** imzalanmış, Trablusgarp Savaşı sona ermiştir.
- Bu antlaşmaya göre;
 - Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılacak.

Not

Böylece Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son toprağını da kaybetmiştir.

- On iki Ada Balkan Savaşları sonuna kadar geçici olarak İtalya'da kalacak.

Not

Balkan Savaşları sırasında Yunanistan'ın saldırma ihtimaline karşı bu karar alınmış, ancak On iki Ada Lozan Antlaşması ile İtalya'ya devredilmiş, II. Dünya Savaşı sonrası ise Yunanistan'a verilmiştir.

- Trablusgarp halkı dini bakımdan Osmanlı halifesine bağlı kalacak.

Not

Bu madde ile Osmanlı Devleti halifeliğin gücünden yararlanarak bölge halkı ile kültürel bağlarını devam ettirmeyi amaçlamıştır.

TYT - AYT

TARİH

VIDEO DERS KİTABI

● Balkan Savaşları (1912-1913)

● I. Balkan Savaşı

- Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp Savaşı nedeniyle içine düştüğü zor durumdan yararlanmak isteyen Balkan devletleri, Rusya'nın kışkırtmasıyla birleşerek Osmanlı Devleti'ne karşı saldırıya geçmiştir.

Savaşın nedenleri

- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik fikirlerinin etkisi
- Rusya'nın panslavizm politikası izleyerek Balkan uluslarını kışkırtması
- Raval Görüşmeleri ile İngiltere'nin Rusya'yı Balkan politikalarında serbest bırakması
- Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğünün anlaşılması

- I. Balkan Savaşı, Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne saldırmasıyla 8 Ekim 1912'de başlamıştır. Dört cephede birden savaşmak zorunda kalan Osmanlı Devleti Balkan devletlerine karşı savaşı kaybetmiştir.

Osmanlı Devleti'nin savaşı kaybetme nedenleri

- Bölgedeki Osmanlı ordusunun bir kısmının savaş öncesi terhis edilmesi
 - Ordudaki subaylar arasında siyasi çekişmeler olması
 - Balkanlardaki gelişmelerin takip edilememesi
 - Birden çok cephede savaşılması
- Bu durum üzerine Avrupalı devletler savaşı sona erdirmek amacıyla Londra'da bir konferans düzenlemişlerdir.

Not

I. Balkan Savaşı sırasında Arnavutluk bağımsız olmuştur.

Not

I. Balkan Savaşı'ndaki yenilgiyi bahane eden İttihat ve Terakki Partisi **Londra Konferansı** sürerken **Babiali Baskını** ile hükümeti ele geçirmiştir.

- Londra Konferansı sonunda Osmanlı Devleti ile savaşa katılan Balkan devletleri arasında **Londra Antlaşması** imzalanmıştır (30 Mayıs 1913).

20. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA

ÜNİTE
19

► Bu antlaşmaya göre;

- Osmanlı'nın batı sınırı Midye – Enez hattı olacak, Edirne dahil Trakya'nın tamamı Bulgaristan'a verilecek.
- Güney Makedonya, Selanik ve Girit Yunanistan'a bırakılacak.
- Orta ve Kuzey Makedonya Sırbistan'a verilecek.

● II. Balkan Savaşı

- II. Balkan Savaşı'nın çıkmasında I. Balkan Savaşı sonunda Bulgaristan'ın diğer Balkan devletlerinden daha çok toprak kazanması etkili olmuştur.
- Bulgaristan'ın daha çok toprak kazandığını öne süren Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ birleşerek Bulgaristan'a saldırmışlardır. Romanya da diğer Balkan Devletlerinin Bulgaristan'a savaş açmasını fırsat bilerek savaşa dahil olmuş, böylece II. Balkan Savaşı başlamıştır (29 Haziran 1913).
- Bu durumdan faydalanan Osmanlı Devleti Bulgaristan'a savaş açarak Edirne ve Kırklareli'yi geri almıştır. Her cephede yenilgiye uğrayan Bulgaristan'ın isteği üzerine II. Balkan Savaşı'nı bitiren antlaşmalar imzalanmıştır.

● Bükreş Antlaşması (10 Ağustos 1913)

- Bulgaristan ile Balkan devletleri arasında imzalanmıştır.
- II. Balkan Savaşı sona ermiştir.
- Bulgaristan'ın kazandığı topraklar Balkan devletleri arasında paylaşılmıştır.

● İstanbul Antlaşması (29 Eylül 1913)

- Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında imzalanmıştır.
- Meriç Nehri sınır olarak kabul edilmiştir.
- Edirne ve Kırklareli Osmanlı Devleti'nde kalmıştır.
- Kavala ve Dedeağaç Bulgaristan'da kalmıştır.
- Bulgaristan'da kalan Türklere din ve mezhep özgürlüğü tanınmıştır.

● Atina Antlaşması (14 Kasım 1913)

- Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında imzalanmıştır.
- Meriç Nehri sınır olarak kabul edilmiştir.
- Selanik, Girit ve Yanya Yunanistan'a bırakılmıştır.
- Yunanistan'da kalan Türklerin hakları güvence altına alınmıştır.

Not

Sırbistan ile Osmanlı Devleti'nin sınırı kalmamasına rağmen **1914 İstanbul Antlaşması** imzalanarak Sırbistan'da kalan Türklerin hakları güvence altına alınmıştır.